

ПЕРЕДМОВА

Контролінг на підприємстві – це совість підприємницької діяльності.

Дітгер Ган (1935–2017) – німецький економіст,
науковець, фахівець у сфері контролінгу

*Контролери – це внутрішні економічні радники для менеджерів усіх рівнів управління,
які сприяють досягненню завдань діяльності компанії.*

Петер Горват (1937–2022) – німецький економіст,
засновник у 1973 році першої в Німеччині кафедри
контролінгу у Дармштадтському університеті

Упродовж останніх десятиліть у світі спостерігаються динамічні зміни у середовищі функціонування суб'єктів господарювання, зумовлені глобалізацією ринків, активним впровадженням інновацій у всі сфери економічної діяльності, фінансовими кризами, зміною клімату, глобальними пандеміями тощо. Розвиток та використання у господарській діяльності інформаційних систем і комп'ютерних технологій спричинили формування нових сегментів економіки. Зокрема, два десятиліття тому такі цифрові гіганти, як Alphabet, Amazon, Netflix здійснювали перші кроки у своїй діяльності на ринку. Apple ще не представила iPod, не кажучи вже про iPhone. Airbnb і Meta взагалі не існували, а Тесла знали лише як сербського інженера. За умов нестабільності й непередбачуваності середовища ведення бізнесу перед менеджерами підприємств постали нові вимоги щодо забезпечення ефективності управління обмеженими ресурсами. Зокрема, виникли важливі завдання, пов'язані з пошуком методів управління, які б зменшили негативний вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і забезпечили адаптацію діяльності підприємств до нових умов господарювання. Особливої актуальності питання збереження стабільності й ефективності функціонування підприємницьких структур набуло після повномасштабного воєнного вторгнення російських загарбників в Україну.

Одним із способів підвищення ефективності управління на сучасних підприємствах є організація системи фінансового контролінгу, призначенням якої є формування належного інформаційного забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень, розроблення сучасних управлінських технологій, інтеграція окремих функцій фінансового управління, зокрема, таких, як прогнозування, планування, контроль і аналіз, в єдину систему.

У навчальному посібнику, який пропонуємо увазі читачів, розкрито теоретичні основи та методичні підходи щодо організації оперативного і стратегічного контролінгу фінансово-економічної діяльності підприємства. Зокрема, розкрито сутність фінансового контролінгу, його функції, завдання та

місце в системі управління, подано характеристику основних об'єктів фінансового контролінгу, висвітлено особливості методології стратегічного фінансового контролінгу, розкрито методику формування системи обліково-аналітичного забезпечення фінансового контролінгу, аналізу безбитковості, бюджетування і бюджетного контролю, здійснення контролінгу за центрами фінансової відповідальності, визначення ефективності прийняття операційних та інвестиційних управлінських рішень, оцінювання ефективності фінансово-економічної діяльності та системи мотивації персоналу.

У навчальному посібнику узагальнено напрацювання українських і закордонних науковців щодо теоретичних засад і методології фінансового контролінгу. Навчальний матеріал викладено відповідно до положень законодавчих актів та нормативних документів щодо організації фінансової діяльності та формування фінансової звітності на підприємствах України.

Автори висловлюють щирю вдячність докторові економічних наук, професору, завідувачу кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету Дубініній Марині Вікторівні, докторові економічних наук, професору, завідувачу кафедри адміністративного і фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» Подольчаку Назару Юрійовичу, докторові економічних наук, професору, професору кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету Черкасовій Світлані Василівні за зауваги, рекомендації та пропозиції, які дали змогу суттєво покращити структуру й зміст посібника.